

Motion till riksdagen 2023/24:2809

av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2023/24:54 Genomförande av nya krav på upphettade tobaksvaror

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör följa upp och kartlägga folkhälsoeffekterna av förslaget samt vid behov vidta åtgärder för att stärka det svenska folkhälsoarbetet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör följa upp och bevaka konsekvenser och ökade ekonomiska kostnader för företag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att den illegala handeln inte ökar till följd av den nya lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverigedemokraterna prioriterar folkhälsan högt, för en välmående och hälsosam befolkning är det som tillsammans bygger ett starkt samhälle. Ett fungerande folkhälsoarbete syns tydligt i mätningar av medellivslängd, självupplevd livskvalitet och förekomst av olika sjukdomar. Likaså framgår eventuella områden som utvecklas i en negativ riktning.

I Sverige har vi en lång tradition av ett gott allmänt hälsotillstånd. Därutöver har Sverige hittat sunda alternativ till cigarettrökning, som är ett av världens största folkhälsoproblem. Vår uppfattning är att bättre alternativ måste finnas på marknaden för att minska den dödliga rökning som inte bara är skadlig för den som röker, utan även för människor i rökarens omgivning.

Värna den svenska snusbranschen

Sett till befolkningens mängd är Sverige det land i Europa som har lägst antal tobaksrelaterade dödsfall. Detta är en direkt följd av att snus och andra rökfria nikotinprodukter har en större del av marknaden som ett mindre skadligt substitut till rökningen. Faktum är att Sverige är det land i Europa som har absolut lägst andel rökare, med cirka sex procent. Detta i jämförelse med exempelvis Holland som har näst lägst andel rökare, tolv procent. Mycket har hänt under de senaste åren kring tobaksbruket, i synnerhet har den rökningen fortsatt att minska. Det är en folkhälsoutveckling som bör understödjas, inte förhindras. Sverigedemokraterna ser positivt på den utvecklingen.

Att bevara den svenska snusbranschen är därför av stor vikt för folkhälsan. Att erbjuda betydligt mindre skadliga alternativ i form av snus, upphettade produkter och andra nikotinprodukter som komplement till mer skadliga rökcigaretter bör vara prioriterat i strävan mot en starkare folkhälsa och Sveriges fortsatta positiva trend vad gäller rökning.

Följa upp och kartlägga folkhälsoeffekterna

Att färre människor röker innebär stora vinster för folkhälsan. Därför bör politiken fortsatt bejaka den utvecklingen där Sverige gjort otroliga framsteg de senaste åren och inom en snar framtid kommer att räknas som en rökfri nation.

Det finns inte längre några vetenskapliga tvivel kring att snusning är betydligt mindre skadligt för hälsan än rökning, och det har även utvecklats ett flertal nya produkter där tobak upphettas i stället för att förbrännas, med effekten att den är mindre skadlig. Just förbränning av tobak har visat sig vara en process som utsöndrar många skadliga ämnen.

Enligt en undersökning från 2020 (Europeiska kommissionen 2021: Special Eurobarometer 506) var den vanligaste anledningen till att respondenter valt att använda upphettade tobaksvaror att man uppfattade dem som mindre skadliga än andra tobaksvaror för rökning. Sverigedemokraterna motsätter sig därför det som föreslås om utökad hälsomärkning av produkter som innehåller upphettade tobaksvaror och anser, som andra remissinstanser framför, att de mindre skadliga alternativ som upphettas istället för att brännas bör klassas som rökfria produkter.

Att EU-direktivet innefattar nya krav på upphettade tobaksvaror anser vi är ett steg i fel riktning. Vi befärar att det kan leda till negativa effekter på folkhälsan då det direkt berör många människors alternativ till rökning. Vi anser det även vara fel att cigarett-röken i praktiken kommer att likställas med de mindre skadliga alternativen på marknaden. Vi anser att regeringen noggrant bör följa upp och kartlägga effekterna av det som föreslås träda i kraft. Därutöver behöver man vid behov vidta åtgärder för att stärka folkhälsoarbetet i Sverige och säkerställa att andelen rökare inte börjar öka.

Följa upp och bevaka konsekvenser och ökade ekonomiska kostnader för företag

Direktivet kommer att innebära konsekvenser för svenska företag, producenter och importörer som tillverkar och säljer berörda produkter. Vad de ekonomiska konsekvenserna kommer att bli är ännu inte klarlagt.

I propositionen föreslås att kommuner ska kunna ta ut avgifter för den tillsyn som förväntas. Idag har kommunerna varken tillräckliga resurser eller kompetens för den tillsyn som förväntas införas. Flera remissinstanser framhåller därmed att olika intressen kommer att stå i motsats – avgifter för att säkerställa den tillsyn som förslaget innefattar eller en etablerad företagärvänlighet som kommunerna har byggt upp.

I stället för att införa nya hälsovarningar och märkningar anser vi att det absolut viktigaste bör vara att de produkter som finns tillgängliga på marknaden också lever upp till alla de säkerhetskrav som finns och att åldersgränsen om 18 år fortsatt följs.

Vidta åtgärder och säkerställa att den illegala handeln inte ökar

Som Svenska tobaksleverantörsföreningen och JTI Sweden AB framför finns det skäl att anta att den illegala handeln kan öka till följd av de smakbegränsningar som förväntas införas för upphettade tobaksvaror. Detta skulle kunna leda till ökade uteblivna skatteintäkter. Sverigedemokraterna ser också med oro på att den illegala verksamheten och kriminaliteten frodas, och därför bör regeringen vidta åtgärder för att säkerställa att den illegala handeln inte växer sig starkare i branschen och att kriminella inte får pengar i fickan på bekostnad av uteblivna skatteintäkter.

Carina Ståhl Herrstedt (SD)

Leonid Yurkovskiy (SD)

Mona Olin (SD)

Carita Boulwén (SD)

Unni Björnerfors (SD)